

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Запорізький національний технічний університет
кафедра філософії

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
з вивчення дисципліни «Філософія»
для бакалаврів заочної форми навчання всіх
спеціальностей ЗНТУ

2015

Навчально-методичні рекомендації з вивчення дисципліни «Філософія» для бакалаврів заочної форми навчання всіх спеціальностей ЗНТУ./ Укладачі: Бондаренко О.В., Бондаревич І.М., Головка Л.В., Повзло О.М, Тарадайко С.М. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2015. – 58 с.

Методична розробка містить загальні положення щодо опанування курсу «Філософії», тематику контрольних робіт для студентів заочної форми навчання і вказівки до їх підготовки та оформлення. Наведено перелік базової і допоміжної літератури, словник основних термінів та критерії оцінювання знань студентів.

Укладачі комплексів завдань контрольних робіт:

Комплекс завдань № 1 – д.філос.н., професор Бондаренко О.В.

Комплекс завдань № 2 – к.філос.н., доцент Бондаревич І.М.

Комплекс завдань № 3 – к.філос.н., доцент Головка Л.В.

Комплекс завдань № 4 – к.філос.н., доцент Ємельяненко Є.О.

Комплекс завдань № 5 – к.філос.н., доцент Повзло О.М.

Комплекс завдань № 6 – к.філос.н., доцент Тарадайко С.М.

Рецензент: завідувачий. кафедрою філософії ЗДІА,
доц., кандидат філософських наук Калюжний В.С.

Відповідальна за випуск: доцент кафедри філософії ЗНТН,
канд. філософських наук Бондаревич І.М.

Затверджено на засіданні кафедри філософії ЗНТУ
протокол № 5 від 27 лютого 2015р.

ЗМІСТ

1. Мета та завдання навчальної дисципліни «Філософія».....	4
2. Зміст дисципліни «Філософія» за темами.....	6
3. Методичні поради по опануванню дисципліни «Філософія»	10
3.1. Підходи до опанування дисципліни «Філософія».....	10
3.2. Вимоги до оформлення контрольних робіт.....	11
3.3. Зразок титульного аркушу контрольної роботи.....	13
4. Комплекси завдань контрольних робіт для заочників з курсу «Філософія».....	14
4.1 Комплекс завдань № 1 (проф. Бондаренко О.В.).....	14
4.2 Комплекс завдань № 2 (доц. Бондаревич І.М.).....	20
4.3 Комплекс завдань № 3 (доц. Головка Л.В.).....	26
4.4 Комплекс завдань № 4 (доц. Ємельяненко Є.О.).....	30
4.5 Комплекс завдань № 5 (доц. Повзло О.М.).....	34
4.6 Комплекс завдань № 6 (доц. Тарадайко С.М.).....	40
5. Перелік питань для підготовки до іспиту з дисципліни «Філософія».....	43
6. Література для опанування курсу «Філософія».....	45
7. Основні поняття дисципліни «Філософія»	48
8. Система оцінювання знань студентів з дисципліни «Філософія».....	55

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ»

Вивчення загальноосвітнього курсу «Філософія» передбачає ознайомлення студентів із основними теоріями і проблемами сучасної світової та вітчизняної філософії, їх історії, з розмаїттям підходів і методологій пізнавальної діяльності.

Мета викладання дисципліни полягає в усвідомленні змісту історико-культурного розвитку людства в філософському контексті; у вихованні філософської культури мислення студентів, засвоєнні ними базових теоретичних знань та практичних навичок застосування філософської методології в процесі розв'язання завдань суспільної й індивідуальної життєдіяльності; збагаченні інтелектуально-творчого потенціалу майбутніх бакалаврів, спеціалістів, магістрів засобами філософського аналізу.

Завданням вивчення дисципліни є

- вивчення загальних засад виникнення філософії, усвідомлення логіки розгортання основних її напрямків та етапів;
- опанування основних тенденцій; розвитку східної, західноєвропейської і української філософської думки та їх світоглядних варіацій;
- дослідження методологічних засад пошукового потенціалу філософського мислення;
- формування у студентів навичок евристичного мислення;
- виховання у студентів гуманістичних цінностей.

В результаті вивчення навчальної дисципліни «Філософія» студент повинен **знати**:

а) на фундаментальному рівні – предмет та структуру філософії, її зміст, сутність, історію, досягнути завдання, принципи й функції таких філософських дисциплін як онтологія, гносеологія, логіка, аксіологія;

б) на понятійному рівні – основні тенденції розвитку сучасної філософії, її історії, шкіл, концепцій, а також засвоїти загальну теорію пізнання;

в) на практичному рівні – теоретичні основи філософської методології.

В результаті вивчення навчальної дисципліни «Філософія» студент повинен **вміти:**

а) на репродуктивному рівні – усвідомити духовну природу феномену філософії, засвоїти її світоглядно-гуманістичний зміст, вміти будувати універсальну макромодель соціальної дійсності;

б) на евристичному рівні – опанувати засади пошукового потенціалу філософського мислення; застосовувати засоби філософського аналізу в дослідженні соціальних явищ;

в) на творчому рівні – на підставі аналізу соціальної дійсності, використовуючи філософську методологію, формувати власну світоглядну позицію; застосовуючи потенціал системного і діалектичного мислення, винаходити засоби перетворення дійсності; реалізуючи евристичний потенціал філософського мислення, будувати стратегію власного життєвого шляху в контексті

«Філософія» є однією з дисциплін гуманітарного циклу, який у навчальному плані спеціальності забезпечує особистісний розвиток випускників вищої школи. Роль і призначення курсу полягає у формуванні у студентів філософської культури мислення що дозволяє не тільки орієнтуватись у багатовимірному і швидкозмінному світі, а й вибудовувати ефективні стратегії діяльності. Викладання означеного курсу має сприяти формуванню у студентів навичок використання методології філософського мислення, дозволить сформувати уявлення щодо відмінностей східної, західної і української філософських традицій, а також визначити місце української філософської думки у загальносвітовому філософському процесі.

Дисципліна «Філософія» на заочному відділенні вивчається на 2 курсі в 3-ому семестрі й завершується іспитом. Навчальним планом передбачено:

- лекцій – 4 години;
- семінарських занять – 2 години;
- індивідуальні завдання – 18 годин;
- самостійної роботи студента – 84 години.

Загальна кількість – 108 годин.

В умовах КМС навчальна дисципліна «Філософія» відповідає 1,5 заліковим кредитам.

2. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ» ЗА ТЕМАМИ

Змістовий модуль 1. Філософія як система знання та філософія давнього світу

Тема 1.1 Філософія як система знань про світ. Коло філософських проблем

Історія формування дефініції «філософія». Основні визначення філософії. «Людина – світ» як предмет філософії. Філософія в системі культури. Філософія та світогляд. Світогляд як духовно-практичний феномен, як спосіб духовно-практичного освоєння світу людиною. Поняття світогляду та його структура. Історичні типи світогляду (міфологія, релігія, наука) та їх проблематичність. Світогляд і філософія. Функції та роль філософії у сучасному світі. Цінність філософії для особи та суспільства. Філософія і людське мислення. Психологічні, духовні, соціальні чинники виникнення філософії. Особливості філософського знання. Природа філософських проблем.

Основні поняття і категорії філософії. Системність філософського знання: онтологія, гносеологія, логіка, аксіологія тощо. Періодизація історії філософії. Основні напрямки в історії філософії.

Тема 1.2 Філософія Давнього Сходу

Східна парадигма філософського знання. Особливості східного типу філософствування. Єдність та відмінність східної та західної філософії.

Картина світобудови та місце людини в давньосхідній філософії. Філософія Давньої Індії. Основні філософські школи, напрямки, проблеми. Основні категорії індійської філософії: «сансара», «нірвана», «карма», «медитація» і інші.

Філософія Давнього Китаю. Соціальна філософія моїзму, легізму, конфуціанства. Філософська система даосизму.

Тема 1.3 Філософія Античності

Картина світу античної людини. Філософські координати життя античної людини.

Становлення філософської проблематики: досократики. Філософські ідеї мислителів Мілетської школи: Фалес, Анаксимен,

Анаксимандр. Проблема першооснови світу. Натурфілософія та космоцентризм Античності. Зародження діалектики: Геракліт. Елементи наукового мислення у філософії Піфагора. Парадокси могутності людського розуму: Зенон Елейський.

Народження філософії людини: софісти і Сократ. Етичний раціоналізм Сократа (формула «Пізнай себе!»). «Що таке людина?» як філософська парадигма античного духу. Платон – учень Сократа: вчення про ідеї та теорія ідеальної держави. Аристотель – учень Платона: філософська система Аристотеля (метафізика, теорія пізнання, формальна логіка).

Античне трактування буття (Парменід). Демокрітове розуміння «атому» і матерії.

Філософія еллінізму: стоїки, епікурейці, скептики, кініки (циніки) і ін.

Тема 1. 4 Філософія Середньовіччя

Людина Середніх віків та світ людини цієї епохи. Християнський релігійний світогляд – основне джерело формування європейської середньовічної філософії. Принципова подвійність сприйняття буття людиною Середніх віків. Особливості теологічного світогляду та світосприймання. Проблема душі та тіла, віри та розуму. Проблема людської волі. Природа й людина як творіння Бога. Вчення про універсальну сутність та природу Бога.

Розвиток філософської думки в Середні віки. Блаженний Августин і його принцип «вірю, щоб зрозуміти». Схоластика. Скотт Еріугена і принцип «віра шукає розум». Суперечка щодо «універсалій»: реалізм та номіналізм. Фома Аквінський як систематизатор середньовічної схоластики.

Змістовий модуль 2. Філософія Нового та Новітнього часів

Тема 2.1 Філософія епохи Відродження

Світ людини і людина епохи Відродження. Револуція у свідомості людини епохи Відродження. Народження людського «Я» – історичний, культурологічний, психологічний і ін. аспекти. Культура «в пошуках індивідуальності». Постаті і особистості філософії Відродження (М.Кузанський, Дж.Бруно і ін.). Соціальна філософія епохи Відродження.

Тема 2.2 Філософія Нового часу і епохи Просвітництва

Наука як культурно-історичний, гносеологічний і соціальний феномен. Місце і роль науки в культурно-історичному процесі.

Вихідні принципи філософської методології Нового часу: Р.Декарт, Ф.Бекон. Формула «Знання – сила, якщо воно істинно». Емпірико-індуктивна програма освоєння світу (Ф.Бекон) та раціоналістично-дедуктивна програма освоєння світу (Р.Декарт). Р.Декарт як засновник філософії та філософського мислення Нового часу. «Cogito ergo sum» («мислю, отже, існую») Р.Декарта – як фундаментальний принцип філософії Нового часу. «Вроджені ідеї» (апріорні форми мислення) Р.Декарта. «Ідоли свідомості» та «чиста дошка» («*tabula rasa*») Д.Локка.

Особливості філософії Французького Просвітництва (Ш.Монтеск'є, Вольтер, Ж.-Ж.Руссо, Б.Паскаль, Д.Дідро і ін.). Перехід від теологічного світогляду Середніх віків до юридичного світогляду Нового часу. Політична філософія Нового часу: Н.Макіавеллі, Т.Гоббс, Дж.Локк. Логіка формування класичного поняття «держави». Н.Макіавеллі – «закон сили» для правителя – громадянський стан замість природного стану «війни усіх проти усіх». Т.Гоббса – теорія «суспільного договору» між державою та суспільством. Дж.Локк – держава як посередник між людиною та суспільством, що забезпечує здійснення основних «прав людини та громадянина».

Тема 2.3 Німецька філософія XVIII–XIX ст.

Німецька класична філософія як апогей філософії Нового часу. Особливості та основні філософські проблеми німецької класичної філософії.

Сутність філософії та філософського методу пізнання І. Канта. Ціннісно-особистісна міра людини. І. Кант про людське мислення (аргіогі та аposterіогі мислення).

Філософія Г.Гегеля як найвище досягнення німецької класичної філософії. Сутність філософії та філософського методу пізнання Г.Гегеля. Філософська система абсолютного ідеалізму Г.Гегеля.

Проблема методу в філософії Нового часу: метафізика та діалектика. Антропологічний матеріалізм Л.Фейєрбаха.

Філософія марксизму як черговий етап світової історії філософії. Сутність філософії та філософського методу пізнання в філософії марксизму. Формування філософії марксизму. Основні ідеї та принципи філософії марксизму. Проблема людини в філософії марксизму. Діалектичний метод та матеріалістична система К.Маркса. Загальна характеристика філософії марксизму: діалектичний матеріалізм та історичний матеріалізм. Діалектико-матеріалістична

концепція суспільства марксизму. Поняття «суспільно-економічна формація», «матеріальне виробництво», «спосіб виробництва», «продуктивні сили» та «виробничі відносини», «засоби виробництва» та «робоча сила», «базис» та «надбудова» і інші. Діалектика як вчення про розвиток та загальний зв'язок. Діалектика як теорія: принципи, категорії, закони. Система категорій діалектики. Система законів діалектики: закон єдності та боротьби протилежностей, закон взаємного переходу кількісних та якісних змін, закон заперечення заперечення.

Тема 2.4 Філософія Новітнього часу (XX – XXI ст.)

Зміна парадигми філософського мислення наприкінці XIX – початку XX ст.: перегляд принципів і традицій класичної раціоналістичної філософії та народження нового («некласичного») філософського підходу до світу і до людини. Критика раціоналістичної традиції. А. Шопенгауер як засновник новітньої філософії . «Філософія життя» та вчення про «надлюдину» Ф. Ніцше.

Народження філософії суб'єктивізму XX ст. Людина у новому специфічному вимірюванні. Людська суб'єктивність (суб'єктивне буття людини) як новий вид реальності у філософії Новітнього часу.

Сучасна західна філософія: загальна характеристика. «Світ абсурду» XX ст. Проблема нерационального та ірраціонального. Проблема людини Новітнього часу (XX ст.). Основні напрямки філософського суб'єктивізму сучасної західної філософії: феноменологія, екзистенціалізм, герменевтика і ін. Принципова негарантованість людського існування. «Отвір у бутті» М. Хайдеггера. «Феномен» Е. Гуссерля. «Ніщо» Ж.-П. Сартра. «Буття людини у світі» замість «буття світу» та «буття людини» класичних епох.

Філософія постмодерну кінця XX ст. Деякі філософські аспекти буття сучасної цивілізації у XXI ст. «Наука» у розумінні та інтерпретації Новітнього часу (К. Поппер, Т. Кун).

Тема 2.5 Вітчизняна філософія

Вітчизняна філософія як частина світової філософської спадщини. Історичні та культурні особливості формування української філософської думки.

Характерні риси й особливості української філософії. Специфіка теоретичних пошуків вітчизняної філософської думки. Літературні пам'ятки та філософські ідеї часів Київської Русі. Україна доби Відродження: поява професійної філософії в Україні (Юрій Дрогобич,

Павло Русин, С.Оріховський-Роксолан і ін.). Особливості філософських курсів Києво-Могилянської Академії (погляди П. Могили, С. Яворського, Ф.Прокоповича і ін.). Філософія Г. Сковороди. Університетська філософія в Україні XIX ст. (Я. Ковельський, П. Лодій, Й. Михневич, О. Новицький, П. Юркевич і ін.). Філософські ідеї в українській літературі та громадсько-політичних рухах (світоглядні ідеї М. В. Гоголя, Т. Г. Шевченко як мислитель, філософські погляди І. Франка). Особливості розвитку української філософії в XX столітті.

Розвиток філософської думки в Україні як складова української духовної культури. Загальні особливості української філософії.

Зв'язок розвитку філософських ідей в Україні із духовними та суспільно-політичними процесами в країні. Культурне та соціальне значення філософської спадщини для розвитку сучасного українського суспільства.

3. МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ПО ОПАНУВАННЮ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ»

3.1 Підходи до опанування дисципліни «Філософія»

Першочерговим завданням з опанування дисципліни «Філософія» має бути усвідомлення мети і призначення дисципліни, а також уважне ознайомлення з її тематичним планом, визначення предмету вивчення. Предметом дисципліни «Філософія» є осмислення стосунків людини зі світом, а саме: сутності людини і світу, призначення людини у світі, закономірності розвитку людини і світу специфіки пізнавальних можливостей людини.

Важливим чинником ефективного опанування дисципліни є уміння студентів самостійно працювати над вивченням навчального матеріалу. Для студента заочного відділення корисним буде передбачити таку послідовність дій:

- а) Формування уявлення про предметне коло дисципліни;
- б) Опрацювання лекційного матеріалу за планом;

в) Опрацювання рекомендованих підручників і навчальних посібників за темами курсу;

г) Вивчення додаткової літератури з визначених питань;

д) Виконання контрольної роботи;

е) Підготовка до іспиту.

В процесі опанування курсу «Філософії» обов'язкову увагу варто приділити:

– опануванню змісту основних понять курсу;

– організації самостійного пошуку матеріалу в Internet мережі тільки після огляду обов'язкової і рекомендованої літератури;

– аналізу додаткової літератури у відповідності до теми контрольної роботи;

– відповідям на запитання після викладених тем, вирішенню тестових завдань;

– складанню розгорнутого плану-конспекту кожної теми курсу;

– самоаналізу цілісності отриманих уявлень про відмінності і спільні риси східного, західного і українського світобачення.

Ефективною формою допомоги студентам в опануванні навчальної дисципліни є індивідуальні консультації, які проводить викладач.

3.2 Вимоги до оформлення контрольних робіт

Тему контрольної роботи студенти вибирають з наведеного нижче переліку. Варіант контрольної роботи студенти вибирають за двома останніми цифрами залікової книжки. Якщо число, утворене двома останніми цифрами залікової книжки, більше ніж кількість варіантів контрольних робіт, треба від нього відняти число, яке відповідне загальній кількості варіантів. Наприклад, якщо номер залікової книжки 963125, то номер варіанта контрольної роботи – 25. Але якщо варіантів 30, а дві останні цифри залікової книжки складають число 76, то розрахунок необхідно проводити таким чином: $76 - 30 - 30 = 16$. Номер варіанта контрольної роботи – 16.

У кожному варіанті контрольної роботи студентам запропоновано розібрати декілька проблемних питань.

Контрольна робота складається з титульного аркушу, плану, оформленого згідно вимог до тексту, висновків, та переліку використаної літератури.

Етапи написання контрольної роботи:

- 1) ознайомлення з базовою літературою по темі;
- 2) аналіз літератури і складання плану роботи,
- 3) систематизація матеріалу, редагування, остаточне оформлення роботи;

Попередньо студент знайомиться з базовою літературою, складає план роботи, аналізує додаткові джерела інформації. План роботи містить вступ, 2-3 питання, що розкривають зміст проблеми, висновки, список використаної літератури. Розкриваючи зміст проблеми треба враховувати історію її становлення і сучасний стан проблеми. Кожне питання повинно закінчуватися чітко сформульованими висновками.

Список літератури має включати не тільки підручники і посібники, але і монографії та наукові статті. Список літератури складається з 5-7 джерел. Фінальним етапом підготовки доповіді чи реферату є систематизація матеріалу, уточнення плану і оформлення роботи.

В електронному вигляді матеріал слід готувати у форматі MS Word, розмір сторінки А4 (всі поля – 2 см.), міжрядковий інтервал – 1,5, шрифт Times New Roman, 14 кегль. Абзацний відступ ставити автоматично 1,25 см. Всі міжабзацні інтервали 0 пт.

Обсяг роботи не менше 25 сторінок друкованого тексту А-4. Текст на аркуші має бути вирівняно по ширині. При цитуванні обов'язково вказувати джерело і сторінку, з якої наводиться цитата. Лапки « » використовуються для цитат, назв творів тощо. Посилання подаються за зразком [2, с. 45], де 2 – номер згадуваного джерела у списку використаної студентом літератури, а с. 45 – номер сторінки цього джерела, що містить наведену цитату. У випадку посилання на декілька джерел воно оформлюється таким чином: [2; 7; 13], де 2, 7 і 13 – номери джерел у списку використаної літератури.

Список літератури слід оформити згідно із вимогами ВАК України.

Всі роботи, що не відповідають зазначеним вимогам за оформленням повертаються на доопрацювання.

3.3. Зразок титульного аркушу контрольної роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

кафедра філософії

Контрольна робота
з дисципліни «Філософія»
Варіант №

Студента групи
№ залікової книжки

(підпис)

П.І.Б.

Перевірила:
доцент каф. філософії

(підпис) Бондаревич І. М.

Запоріжжя – 2015

4. КОМПЛЕКСИ ЗАВДАНЬ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ ДЛЯ ЗАОЧНИКІВ З КУРСУ «ФІЛОСОФІЯ»

4.1 Комплекс завдань № 1 (проф. Бондаренко О.В.)

Варіант 1.1.

1. Філософія, її специфіка та виникнення. Особливість філософських проблем.
2. Філософія Нового часу: вихідні принципи (Р.Декарт, Ф.Бекон).
3. Поясніть центральний тезис філософії Г.Гегеля: «думка управляє дійсністю на засадах принципу дійсності логіки». Що мав на увазі К.Маркс, протиставляючи йому принцип «логіки дійсності»?

Варіант 1.2.

1. Предмет філософії та її функції. Особливість формулювання й вирішення філософських проблем.
2. Проблема соціальної рівності, волі й справедливості у світовій історико-філософській думці: критерії, можливі підходи до її вирішення на прикладі ідей про справедливе суспільство Т.Мора і Т.Кампанелли.
3. Чому «розвиток» (як діалектична категорія) має задовольняти наступні критерії: незворотність, закономірність, спрямованість?

Варіант 1.3.

1. Поняття світогляду. Філософія як форма світогляду.
2. Філософія Середніх віків: два варіанти ортодоксії у середньовічній філософії – Блаженний Августин та Хома Аквінський.
3. «Істина вийде назовні і без нас» – «Назовні виходить рівно стільки істини, скільки ми виводимо» /Б.Брехт/. Проаналізуйте ці вислови з позицій філософської теорії пізнання.

Варіант 1.4.

1. Можливі варіанти систем знання про світ – філософія, міфологія, релігія, наука: загальні та відмітні риси. Показати специфіку філософського знання.
2. Проблема «людина – світ» у розумінні східної філософії. Особливості філософствування у Давній Індії та у Давньому Китаї.
3. Поясніть механізм дії третього закону діалектики – закону заперечення заперечення. Чому тільки два заперечення дають розвиток?

Варіант 1.5.

1. Походження філософії, її історичні типи. Місце й роль філософії в культурі.
2. Соціальна філософія як складова філософії: бачення «проблеми людини» через призму соціальної філософії.
3. Розкрийте діалектику взаємозв'язку категорій: «одиничне – особливе – загальне», «ціле – частина».

Варіант 1.6.

1. Коло основних філософських проблем: проблема буття та свідомості (мислення), проблема матеріального та ідеального.
2. Політична філософія Нового часу (Н.Макіавеллі, Т.Гоббс, Дж.Локк).
3. Галілео Галілей дивиться у телескоп і бачить там універсальні закони світу, які до Галілея не бачив ніхто, а після Галілея побачили усі. Звідки вони взялися? – дати відповідь з позицій філософської теорії пізнання.

Варіант 1.7.

1. Коло основних філософських проблем: проблема людини в філософії.
2. Проблема методу в філософії: ідеалістична діалектика Г.Гегеля та діалектико-матеріалістична методологія К.Маркса.
3. Дайте порівняльний аналіз східної та західної філософії у плані розкриття їх єдності й відмінностей.

Варіант 1.8.

1. «Людина – світ» як предмет філософії. Показати специфіку саме філософського підходу до аналізу проблеми взаємозв'язку людини і світу.
2. Філософія Нового часу: раціоналістично-дедуктивна програма освоєння світу Р.Декарта. Принцип «*cogito ergo sum*» («мислю, отже, існую»).
3. Розкрийте діалектику взаємозв'язку категорій: «необхідність – випадковість», «неможливість – можливість – дійсність».

Варіант 1.9.

1. Коло основних філософських проблем: проблема пізнаваності світу. Основні положення філософської теорії пізнання.
2. Німецька класична філософія: Імануїл Кант.
3. Свідомість, самосвідомість, мислення – як фундаментальні філософські атрибути (якості) людини. Дайте визначення цим категоріям та розкрийте їх зміст.

Варіант 1.10.

1. Філософія Давньої Індії: основні філософські школи (ведизм, санхья, ньяя, вайшешика, міманса, йога і ін.).
2. Діалектика процесу пізнання: суб'єкт – об'єкт пізнання; чуттєве та раціональне пізнання і його форми; вчення про істину.
3. Розкрийте основне питання філософії з точки зору можливих в історії філософії варіантів його вирішення – матеріалізму, ідеалізму, агностицизму.

Варіант 1.11.

1. Філософія Давнього Китаю: основні філософські школи (конфуціанство, даосизм, легізм).
2. Коло філософських проблем: проблема матеріального та ідеального. Основне питання філософії.
3. Що означає фраза давньогрецького філософа Піфагора, – який першим назвав себе філософом, – «філософія починається із здивування»? Дайте пояснення з позицій розуміння сутності філософії та суті філософствування.

Варіант 1.12.

1. Філософія епохи Античності (Давньої Греції): основні філософські проблеми античної філософії.
2. Німецька класична філософія: Георг Гегель.
3. Обґрунтуйте (філософськими аргументами) той факт, що людина різних епох відрізняється одна від одної.

Варіант 1.13.

1. Філософія епохи Античності (Давньої Греції): філософська постановка питань про світ філософами-досократиками (Фалес, Анаксимен, Анаксимандр; Піфагор; Геракліт).
2. Проблема буття в філософії. Специфіка соціального буття та його виміри.
3. Розкрийте діалектику взаємозв'язку категорій: «причина – наслідок», «необхідність – випадковість».

Варіант 1.14.

1. Філософія епохи Античності (Давньої Греції): народження філософії людини (софісти, Сократ).
2. Співвідношення філософії та науки як центральна проблема філософії Нового часу (Р.Декарт).
3. Дайте відповідь на запитання, яке цікавило М.Хайдеггера «Чому взагалі існує щось, а не ніщо?» (обґрунтуйте її з позицій

філософського розуміння сутності й механізмів роботи людської свідомості).

Варіант 1.15.

1. Філософія епохи Античності: філософське «вчення про ідеї» Платона.
2. Становлення й розвиток філософської думки в Україні.
3. Будь-якого дикуна, що зробив намисто із черепашок та отримав замість нього нову пов'язку на стегна, можна назвати підприємцем. – Чому у первісному суспільстві не було капіталістичних стосунків? (Відповідь дати з позицій філософської теорії суспільно-економічних формацій К.Маркса.)

Варіант 1.16.

1. Філософія епохи Античності: філософська система Аристотеля (його «метафізика», «логіка», «політика»).
2. Філософія та наука: порівняльний аналіз загальних та відмітних рис філософії у порівнянні з наукою.
3. Запропонуйте та обґрунтуйте філософські критерії «за» та «проти» самотності людини.

Варіант 1.17.

1. Теорія держави в античній філософії: ідеальна держава Платона, вчення про державу Аристотеля.
2. Філософські погляди Г.Сковороди (світ, людина, суспільство в його філософії).
3. На яких засадах можна вважати правильним та у чому помилковість вислову «думка є матеріальною»?

Варіант 1.18.

1. Філософія епохи Середніх віків: суперечка номіналізму (середньовічний матеріалізм) та реалізму (середньовічний ідеалізм) у середньовічній філософії.
2. Проблема методу в філософії та у науці: порівняльний аналіз. Діалектичний метод в методології побудови філософського знання та у методології пізнання.
3. Як Ви розумієте філософію? Дайте прийнятне для Вас пояснення, що таке філософія та навіщо вона.

Варіант 1.19.

1. Філософія Нового часу: загальна характеристика (основні філософські проблеми та найбільші філософські системи).

2. Покажіть різну суть ідеалістичного та матеріалістичного напрямків у філософії на прикладі філософських систем Античності: ідеалістична «лінія Платона» (вчення про ідеї) – матеріалістична «лінія Демокрита» (вчення про атоми і порожнечу).

3. Дайте аналіз глобальних проблем сучасності (екологічні проблеми, проблеми загрози атомної війни, проблеми негативних наслідків НТР і ін.) з позицій аналізу загальнолюдських засад світової культури.

Варіант 1.20.

1. Діалектика як вчення про розвиток та загальний зв'язок: принципи, категорії, закони.

2. Центральна формула давньогрецьких філософів софістів: «Людина – міра усіх речей» (Протагор) – розкрийте її зміст.

3. Дайте аналіз діалектики взаємозв'язку природи та суспільства (людини). Укажіть протиріччя в системі «природа – суспільство» у сучасному світі та можливості їх подолання.

Варіант 1.21.

1. Діалектика як теорія: основні принципи та система категорій діалектики.

2. Поняття «матерія» – як філософська категорія та як науковий термін: порівняльний аналіз.

3. «Якщо б камінь мав свідомість, то і він думав би, що падає, наприклад, з вежі по своєму бажанню» /П.Сорокін/. – Чи правий був би камінь, якщо дійсно мав би свідомість? (дайте відповідь у контексті проблеми розуміння людини в філософії).

Варіант 1.22.

1. Діалектика як теорія: закони діалектики.

2. Сучасна філософія науки: позитивізм, неопозитивізм, постпозитивізм.

3. Дайте філософський аналіз проблем – сенсу життя людини та сенсу людської історії.

Варіант 1.23.

1. Сучасна західна філософія (XX ст.): основні філософські проблеми та найбільші філософські напрями.

2. Культура як матеріальний та духовний простір людської життєдіяльності. Розуміння культури в контексті філософії – як міри розвитку людини.

3. Розкрийте діалектику взаємозв'язку категорій «сутність – явище», «зміст – форма».

Варіант 1.24.

1. Філософія марксизму: загальна характеристика.
2. Західна філософія XX ст.: розуміння людини та світу у філософії психоаналізу З.Фрейда.
3. Дайте визначення та розкрийте зміст «простору» і «часу» як філософських категорій та як фундаментальних форм існування матерії.

Варіант 1.25.

1. Філософія марксизму: діалектико-матеріалістичне розуміння історії. Теорія суспільно-економічних формацій.
2. Специфіка наукового пізнання. Суб'єкт та об'єкт наукового пізнання. Форми та методи наукового пізнання.
3. Дайте визначення та розкрийте зміст філософських категорій «людина», «індивід», «особа», «індивідуальність».

Варіант 1.26.

1. Філософія марксизму: діалектико-матеріалістична концепція суспільства.
2. Філософія Ф.Ніцше. Проблема переоцінки цінностей та проблема надлюдини у філософії Ніцше.
3. «Людина є божевільною, тому що шукає істину, та мудрою, тому що знаходить її» /П.Валері/ – проаналізуйте цю фразу П.Валері з позицій філософської теорії пізнання.

Варіант 1.27.

1. Філософія Давнього Сходу: основні філософські проблеми, принципи філософствування, філософські напрямки.
2. Проблема істини в філософії: поняття істини, його еволюція в історії філософії, критерії істини, основні концепції істини, істина в філософії і в науці.
3. Дайте визначення та розкрийте зміст філософської категорії «свідомість».

Варіант 1.28.

1. Філософія Давньої Індії: основні філософські проблеми, школи, категорії.
2. Принципи взаємодії держави та «громадянського суспільства» у політичній філософії Т.Гоббса та Дж.Локка.

3. Чому у філософській системі Піфагора ідеальним числом є число «1»? Поясніть основні принципи його “філософії чисел”.

Варіант 1.29.

1. Філософія Давнього Китаю: основні філософські проблеми, школи, категорії.
2. Психоаналітична філософія З.Фрейда та неофрейдизм – у чому відмінності?
3. Чому практика є критерієм істини? (відповідь дайте у контексті філософської теорії пізнання).

Варіант 1.30.

1. Порівняльний аналіз діалектики Г.Гегеля та К.Маркса.
2. Проблема людини в філософії. Соціальна філософія про розуміння людини як складової суспільства.
3. У контексті давньокитайської філософської системи конфуціанства поясніть, що означає «жити за правилами»?

4.2 Комплекс завдань № 2 (доц. Бондаревич І.М.)

Варіант 2.1.

1. Філософія, її специфіка та передумови виникнення. Специфіка філософських проблем.
2. Філософський діалог Нового часу: Ф.Бекон і Р.Декарт,
3. Місце філософської герменевтики в некласичній філософії.

Варіант 2.2.

1. Предмет філософії, її функції та призначення.
2. Філософія Відродження: від теоретичного осягнення до практичного перетворення світу.
3. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха.

Варіант 2.3.

1. Філософію і мудрість, філософія і мислення, філософія і діалог.
2. Проблематика середньовічної філософії.
3. Світоглядні орієнтири староіндійської філософії

Варіант 2.4.

1. Філософія, міфологія, релігія, наука як можливі варіанти систем знання про світ (загальні та відмінні риси).
2. Проблема «людина - світ» у розумінні східної філософії. Особливості філософствування у Давній Індії та у Давньому Китаї.
3. Діалектика як вчення про розвиток.

Варіант 2.5.

1. Розуміння буття Платоном.
2. Діалог раціоналізму і емпіризму у філософії Нового часу.
3. Розкрийте філософський сенс прагматизму (XXст.)

Варіант 2.6

1. Прокоментуйте логічні докази софістів і покажіть їх значення у становленні філософського знання.
2. В. Оккам і роль його ідей у середньовічній філософії.
3. Політичні проекти у філософії епохи Відродження та Нового часу: від Н.Макіавеллі до Т.Гоббса, Дж Локка.

Варіант 2.7

1. Дайте порівняльний аналіз старокитайської та староіндійської філософій.
2. Постать Ансельма Кентерберійського у філософії середньовіччя
3. Характерні риси філософії Відродження.

Варіант 2.8.

1. Антична філософія: сенс життя в скептицизмі і стоїцизмі.
2. Філософія Нового часу: аналіз раціоналістично-дедуктивної програми освоєння світу (Р.Декарт).
3. Антична філософія: Сократ і його методи майевтики і діалогу.

Варіант 2.9.

1. Структура філософського знання.
2. Які проблеми, сформульовані західною і східною стародавньою філософією, ми відносимо до скарбниці світової філософської думки.
3. Німецька класична філософія: Іммануїл Кант.

Варіант 3.10.

1. Філософія Давньої Індії: ортодоксальні філософські школи (ведизм, санкхья, ньяя, вайшешика, міманса, йога і ін.).
2. Зміст роботи Томазо Кампанелла «Місто Сонця».
3. Загальна характеристика філософії Нового часу (XVII ст.): специфіка, коло проблем, напрямки, представники.

Варіант 3.11.

1. Філософія Давнього Китаю: основні філософські школи (конфуціанство, даосизм, легізм, моїзм).
2. Коло філософських проблем: проблема матеріального та ідеального. Основне питання філософії.
3. Що означає фраза давньогрецького філософа Піфагора, - який першим назвав себе філософом, – «філософія починається із

здивування»? Дайте пояснення з позицій розуміння сутності філософії та суті філософствування.

Варіант 2.12.

1. Філософія епохи Античності: основні філософські проблеми, етапи, особистості.
2. Німецька класична філософія: Георг Гегель.
3. Філософія марксизму.

Варіант 2.13.

1. Філософія епохи Античності: постановка питань про світ філософами-досократиками (Фалес, Анаксимен, Анаксимандр; Піфагор; Геракліт).
2. Проблематика філософських ідей Просвітництва.
3. Постмодерна філософія.

Варіант 2.14.

1. Філософія Давньої Греції: народження філософії людини (софісти, Сократ).
2. Чому питання методології наукового пізнання стає визначальною проблемою філософії Нового часу.
3. Постаті і особистості української філософської думки.

Варіант 2.15.

1. Як змінюється уявлення про світ в античній філософії від досократиків до епохи еллінізму.
2. Становлення й розвиток філософської думки в Україні. (X-XIX)ст.
3. Постмодерна філософія.

Варіант 2.16.

1. Взаємовідносини філософії і науки.
2. Філософія епохи Античності: філософська система Аристотеля (його «метафізика», «логіка», «політика»).
3. Психоаналітична філософія.

Варіант 2.17.

1. Філософія еллінізму: втрати і здобутки.
2. Філософські погляди Г.Сковороди (світ, людина, суспільство в його філософії).
3. На яких засадах можна вважати правильним та у чому помилковість вислову «думка є матеріальною»?

Варіант 2.18.

1. Філософія епохи Середніх віків: віхи становлення і розвитку (до філософський період, апологетика, патристика, схоластика).

2. Розвиток проблем людини і світу в Античній філософії.
3. Філософія як духовна практика. Особливості філософії як духовної діяльності.

Варіант 2.19.

1. Проблема ідеального і матеріального в Античній філософії.
2. Філософія Нового часу: загальна характеристика.
3. Феномен радянської філософії.

Варіант 2.20.

1. Чому ранньоантичну філософію порівнюють з фізикою?
2. Сутність філософії Відродження.
3. Дайте аналіз діалектики взаємозв'язку природи та суспільства (людини). Укажіть протиріччя в системі «природа - суспільство» у сучасному світі та можливості їх подолання.

Варіант 2.21.

1. Структура філософського знання.
2. Порівняльний аналіз світоглядних орієнтирів староіндійської та старокитайської філософій.
3. Розкрийте зміст «категоричного імперативу» І. Канта.

Варіант 2.22.

1. Діалектика як теорія розвитку: закони діалектики.
2. Сучасна філософія науки: позитивізм, неопозитивізм, постпозитивізм.
3. Українська філософія серця.

Варіант 2.23.

1. Некласична філософія: напрямки і основні філософські проблеми.
2. Філософія Г.Сковороди.
3. Взаємовпливи української і російської філософії у XVIII- XIXст.

Варіант 2.24.

1. Поясніть еволюцію середньовічної філософії в логіці послідовності висловлювань: «Вірю, бо абсурдно» (К.Тертуліан) – «Розуміння є винагородою за віру» (А.Августин) – «Пізнаю те, в що вірю» (П. Абеляр).
2. Західна філософія XX ст.: розуміння людини та світу у філософії психоаналізу З.Фрейда.
3. Філософія марксизму.

Варіант 2.25.

1. Діалектико-матеріалістичне розуміння історії і теорія суспільно-

економічних формацій у марксизмі.

2. У чому полягає сутність концепції «спорідненої праці» у філософії Г. Сковороди?
3. Охарактеризуйте головні риси філософії постмодернізму.

Варіант 2.26.

1. Особливості філософії Сходу. Модель суспільства у Конфуція.
2. Філософія Фрідріха Ніцше. Проблема переоцінки цінностей та проблема Надлюдини в філософії Ніцше.
3. Сутність філософії екзистенціалізму.

Варіант.2.27.

1. Антична класика: основні філософські проблеми, принципи філософствування, філософські напрямки.
2. Які моральні проблеми ставили і вирішували мислителі Київської Русі?
3. Філософія А.Шопенгауера.

Варіант 2.28.

1. Філософія Давньої Індії: основні філософські проблеми, школи, категорії.
2. Принципи взаємодії держави та суспільства у політичній філософії Т.Гоббса та Дж.Локка.
3. Взаємовпливи української і російської філософії у XVIII- XIXст.

Варіант 2.29.

1. Філософія Давнього Китаю: основні філософські проблеми, школи, категорії.
2. Політична філософія епохи Просвітництва
3. Місце ідей М. Гайдеггера у філософії XX століття.

Варіант 2.30.

1. Сократ і софісти. В чому сутність їх конфлікту.
2. Постать Філона Олександрійського у середньовічній філософії.
3. Проаналізуйте характерні риси епохи Просвітництва.

Варіант 2.31.

1. Сократ, епікуреїзм; стоїцизм та скептицизм: проблема буття людини
2. В чому наступність між філософією середньовіччя і Нового часу.
3. Чому українська філософія «душевна», «сердешна»? Аргументуйте відповідь.

Варіант 2.32.

1. Міфологія як система знання про світ та тип світосприйняття.

2. Філософські основи йоги.
3. Роль вчень Платона і Аристотеля у середньовічній філософії.

Варіант 2.33.

1. Філософія та етика Епікура (Антична філософія).
2. Порівняйте розуміння природи в стародавній і стародавній китайській філософських традиціях.
3. Образ природи у філософії Середньовіччя.

Варіант 2.34.

1. Що вивчають онтологія, гносеологія, етика і естетика?
2. Чи можна вважати, що філософія середньовіччя вирішила питання, що перед нею постали?
3. Пантеїстичні концепції у філософії Відродження.

Варіант 2.35.

1. Місце людини в релігійній картині світу епохи Середньовіччя.
2. Які ідеї Фоми Аквінського знайшли відображення у вченні томізм.
3. Чому німецька філософія XVIII-XIX ст. названа класичною?

Варіант 2.36.

1. Перше питання стародавньої грецької філософії.
2. Прокоментуйте логічні докази софістів і покажіть їх значення у становленні філософського знання.
3. Поясніть формулу середньовічної думки: філософія + релігія

Варіант 2.37.

1. Розкрийте зміст гераклітовського поняття Логосу..
2. Чому творчість Оккама ознаменувала кінець філософії середньовіччя?
3. Дайте загальну характеристику духовного життя Європи епохи Відродження.

Варіант 2.38.

1. Соціально-політичні теорії Аристотеля.
2. Діалектика Г.Гегеля і К.Маркса: в чому полягає найсуттєвіша різниця.
3. Місце української філософії у світовому філософському полілозі.

Варіант 2.39.

1. Дайте тлумачення основних філософських понять: «буття», «суб'єкт», «об'єкт», «матеріалізм», «ідеалізм», «дуалізм»
2. Суб'єктивний ідеалізм Дж.Берклі.

3. Об'єктивний ідеалізм ГЛейбниця.

Варіант 2.40.

1. Яка різниця між людиною Протагора і людиною Сократа у твердженні «Людина –міра всіх речей»?
2. Прокоментуйте два напрямки розвитку індивідуалізму епохи Відродження: обґрунтований егоїзм у Н.Макиавеллі і соціальні утопії Т.Мора, Т.Кампанелли.
3. Агностицизм Д.Юма.

4.3 Комплекс завдань № 3. (доц. Головка Л. В.)

Варіант 3.1. Філософія, її предмет та значення.

1. Предмет філософії. Коло філософських проблем.
2. Функції філософії. Філософія як методологія.
3. Сутність та світоглядне значення основного питання філософії. Головні напрямки у філософії.

Варіант 3.2. Філософія в країнах Стародавнього Сходу.

1. Філософія Стародавньої Індії.
2. Виникнення та розвиток філософії в Стародавньому Китаї.
3. Зародження філософської думки у стародавніх Вавилоні та Єгипті.

Варіант 3.3. Філософія Стародавньої Індії.

1. Веди та Упанішади: основні сюжети та поняття.
2. Головні релігійно-філософські напрямки стародавньої Індії: джайнізм, буддизм, індуїзм.
3. Матеріалістичні вчення Стародавньої Індії. Філософія локаята.

Варіант 3.4. Філософія рабовласницького суспільства Греції.

1. Рання філософія давньогрецького Сходу та Заходу.
2. Виникнення протилежності діалектики та метафізики. Стихийна діалектика Геракліта; елєатів.
3. Матеріалізм епохи розвитку рабовласницьких демократій: Анаксагор, Емпідокл.

Варіант 3.5. Філософія Стародавньої Греції.

1. Софістика як філософське явище доби рабовласницьких демократій (5-4 ст. до н.е.): Протагор, Горгій.
2. Боротьба матеріалізму та ідеалізму у добу кризи афінської рабовласницької демократії: Сократ, Демокрит, Кіренська школа.
3. Об'єктивний ідеалізм Платона.

Варіант 3.6. Філософія доби феодалізму.

1. Рання схоластика. Виникнення боротьби поміж реалізмом та номіналізмом: Іоанн Скот, Ансельм, П'єр Абеляр.
2. Філософські погляди Августина.
3. Розквіт західноєвропейської схоластики у 13 ст.: Хома Аквінський, Дунс Скот.

Варіант 3.7. Виникнення та розвиток філософської думки у Стародавньому Китаю.

1. Філософські й етичні погляди Конфуція та його послідовників.
2. Вчення Лао-цзи та його послідовників про дао.
3. Боротьба матеріалізму та ідеалізму у Стародавньому Китаю: матеріалізм, школи фацзя; найвно-матеріалістичні погляди Сюнь-цзи; Ван Чуна.

Варіант 3.8. Філософія доби еллінізму.

1. Скептицизм.
2. Філософія та етика Епікура.
3. Грецький стоїцизм.

Варіант 3.9. Філософія Платона.

1. Об'єктивний ідеалізм Платона: вчення про «деї».
2. Теорія пізнання за Платоном.
3. Погляди Платона на людину, суспільство.

Варіант 3.10. Філософське вчення Аристотеля.

1. Вчення Аристотеля про буття: критика платонівської теорії «ідей».
2. Логіка, психологія та етика Аристотеля.
3. Соціально-політичні теорії Аристотеля.

Варіант 3.11. Філософія країн західної Європи у період переходу від феодалізму до капіталізму (XV - поч. XVII ст.).

1. Соціально-економічний та ідеологічний зміст епохи Відродження.
2. Політичні й соціалістичні вчення М.Макіавеллі, Т.Мора, Т.Кампанелли.
3. Філософія як складова буржуазної гуманістичної культури: Н.Кузанський, Дж.Бруно.

Варіант 3.12. Розвиток західноєвропейської філософії у період буржуазних революцій (з кін. XVI до кін. XVIII ст.)

1. Ф.Бекон – засновник дослідної науки у матеріалістичній філософії Нового часу.

2. Філософія Р.Декарта: дуалізм Декарта, вчення про природу, «вроджені ідеї».

3. Матеріалістичні вчення Т.Гоббса, Дж.Локка.

Варіант 3.13. Філософія Нового часу.

1. Дуалізм Р.Декарта.

2. Вчення про природу, етика Б.Спінози.

3. Соціально-політичні погляди Т.Гоббса та Дж.Локка.

Варіант 3.14. Філософія в Англії та Німеччині кінця XVII і XVIII ст.

1. Суб'єктивний ідеалізм Дж.Берклі.

2. Агностицизм Д.Юма.

3. Об'єктивний ідеалізм Г.Ляйбниця.

Варіант 3.15. Філософія Просвітництва ХУІІІ ст.

1. Французьке Просвітництво: П.Бейль, Вольтер, Ш.Монтеск'є.

2. Теорія «суспільного договору» Ж.-Ж.Руссо.

3. Німецьке Просвітництво: Х.Іюльф, Г.Лессінг, І.Гердер.

Варіант 3.16. Французький матеріалізм ХVІІІ ст.

1. Вчення французького матеріалізму про природу.

2. Погляди французьких матеріалістів ХVІІІ ст. на пізнання.

3. Вчення французького матеріалізму про людину і суспільство.

Варіант 3.17. Філософська думка в Росії кінці ХVІІ - 1-й пол. ХVІІІ ст.

1. Філософські погляди «вченої дружини».

2. Матеріалізм М.Ломоносова.

3. Філософські та соціологічні погляди руських просвітителів другої половини ХVІІІ ст.

Варіант 3.18. Класична німецька філософія. Ідеалістичне вчення І.Канта.

1. Історичні коріння класичної німецької філософії.

2. Критична філософія І.Канта.

3. Етика І.Канта.

Варіант 3.19. Класична німецька філософія: Й.Фіхте, В.Шеллінг.

1. Суб'єктивний ідеалізм Фіхте.

2. Вчення Й.Фіхте про свободу, права.

3. Філософія природи – прогресивна частина філософії В.Шеллінга.

Варіант 3.20. Класична німецька філософія. Діалектичний ідеалізм Г.Гегеля.

1. Філософія природи Г.Гегеля.

2. Філософія духу Г.Гегеля.

3. Основні риси діалектики Г.Гегеля. Система та метод в філософії Гегеля.

Варіант 3.21. Класична німецька філософія. Антропологічний матеріалізм Л.Фейербаха.

1. Л.Фейербах про задачу та предмет «нової філософії». Критика ідеалістичної філософії.
2. Матеріалістичне розуміння природи в філософії Л.Фейербаха.
3. Соціологічні та етичні погляди Л.Фейербаха.

Варіант 3.22. Філософія революційних демократів в Росії (XIX ст.).

1. Слов'янофіли: О.Хомяков, К.Аксаков, І.Кириєвський, Ю.Самарін.
2. Формування та розвиток революційного демократизму В.Белінського, О.Герцена, М.Огарьова, М.Чернишевського.
3. Філософські та соціологічні погляди революційних народників: П.Лавров, П.Ткачов, М.Бакунін.

Варіант 3.23. Буржуазна філософія кінця XIX ст.

1. Ірраціоналістичний волюнтаризм А.Шопенгауера.
2. Релігійний ірраціоналізм С.К'єркегора.
3. Позитивізм О.Конта.

Варіант 3.24. Історія марксистської філософії.

1. Об'єктивна необхідність та теоретичні джерела марксизму.
2. Формування філософських поглядів К.Маркса та Ф.Енгельса. Критика буржуазного соціалізму.
3. Розробка головних положень діалектичного та історичного матеріалізму.

Варіант 3.25. Матеріалістична діалектика.

1. Поняття «закон». Основні закони матеріалістичної діалектики.
2. Категорії матеріалістичної діалектики.
3. Питання теорії пізнання та діалектичної логіки.

Варіант 3.26. Сучасна ідеалістична філософія в країнах Західної Європи XX ст.

1. Філософія психоаналізу З.Фройда.
2. Ірраціоналістичний напрямок. Інтуїтивізм А.Бергсона.
3. Прагматизм: Г.Пірс, І.Джеймс.

Варіант 3.27. Сучасна ідеалістична філософія XX ст.

1. Феноменологія Г.Гусерля.
2. Екзистенціалізм: М.Хайдепер, К.Ясперс, Г.Марсель, А.Камю, Ж-П.Сартр.

3. Сучасна релігійна філософія. Неотомізм.

Варіант 3.28. Західна філософія другої половини ХІХ ст.

1. Перша форма позитивізму. Г.Спенсер.

2. Філософське вчення махізму.

3. «Філософія життя» Ф.Ніцше.

Варіант 3.29. Вітчизняна філософія.

1. Початок вітчизняної філософії ІХ-ХІІ ст.

2. Розвиток філософської думки ХІІІ-ХУІІІ ст.

3. Філософська думка України в ХІХ-ХХ ст.

Варіант 3.30. Російська філософія ХІХ-ХХ ст.

1. Академічна філософія: Ф.Голубинський, М.Тарєєв, П.Юркевич.

2. «Метафізика Всеєдності» В.Соловйова.

3. Філософія «нової релігійної свідомості» Л.Шестов, М.Лоський, М.Бердяєв, М.Булгаков.

4.4 Комплекс завдань № 4 (доц. Ємельяненко Є.О.)

Кожний варіант складається з двох питань.

варіант – № питань	варіант –№ питань	варіант – № питань
1 – 1, 45	16 – 16, 60	31 – 31, 75
2 – 2, 46	17 – 17, 61	32 – 32, 76
3 – 3, 47	18 – 18, 62	33 – 33, 77
4 – 4, 48	19 – 19, 63	34 – 34, 78
5 – 5, 49	20 – 20, 64	35 – 35, 79
6 – 6, 50	21 – 21, 65	36 – 36, 80
7 – 7, 51	22 – 22, 66	37 – 37, 81
8 – 8, 52	23 – 23, 67	38 – 38, 82
9 – 9, 53	24 – 24, 68	39 – 39, 83
10 – 10, 54	25 – 25, 69	40 – 40, 84
11 – 11, 55	26 – 26, 70	41 – 41, 85
12 – 12, 56	27 – 27, 71	42 – 42, 86
13 – 13, 57	28 – 28, 72	43 – 43, 87
14 – 14, 58	29 – 29, 73	44 – 44, 88
15 – 15, 59	30 – 30, 74	

1. Філософія, її предмет і функції. Соціокультурне призначення філософії.
2. Світогляд, його структура, основні функції, основні історичні типи.
3. Специфіка філософії як типу духовності. Філософія і культура. Філософія і наука. Філософія й ідеологія.
4. Філософія Стародавньої Індії: основні поняття.
5. Філософія Стародавнього Китаю.
6. Натурфілософія Стародавньої Греції. Мілетська школа. Геракліт.
7. Філософські і природничонаукові ідеї Емпедокла, Анаксагора і Демокріта.
8. Софісти і їх роль у розвитку античної філософії.
9. Сократ і сократичні школи.
10. Філософське вчення Платона.
11. Філософія Арістотеля.
12. Філософські ідеї християнської апологетики і патристики. Аврелій Августин.
13. Схоластика і філософія. Номіналізм і реалізм.
14. Західноєвропейська філософія епохи Відродження. Марсиліо Фічіно, Піко делла Мірандола, Микола Кузанський, Джордано Бруно.
15. Західноєвропейська філософія Нового часу. Емпіризм і сенсуалізм Ф.Бекона, Т.Гобса, Дж.Локка.
16. Західноєвропейська філософія Нового часу. Раціоналізм Р.Декарта, Б.Спінози і Г.Лейбніца.
17. Французька філософія ХУІІІ ст. Матеріалізм і атеїзм Просвітництва.
18. Історичні умови формування німецької класичної філософії. І.Кант: “коперніканський переворот” у філософії.
19. Філософська система і метод Г.Гегеля. Принципи діалектичної логіки.
20. Антропологічний матеріалізм і атеїзм Л. Фейєрбаха.
21. Формування філософії марксизму. Проблема людини у філософії марксизму.
22. Марксистська філософія як матеріалістична діалектика.
23. Діалектико-матеріалістичне розуміння історії у філософії марксизму.
24. К.Маркс про відчуження і комунізм.
25. Ф.Ніцше і його програма “переоцінки цінностей”.
26. Філософія екзистенціалізму. Релігійно-екзистенційні ідеї С.К’єркегор, К.Ясперс, Л.Шестов.
27. Філософія екзистенціалізму у працях М.Гайдеггера, А.Камю та Ж.-П.Сартра.
28. Проблема несвідомого і психоаналіз З.Фрейда. Неофрейдизм. Основні ідеї К.Хорні і Е.Фромма.
29. Філософська антропологія ХХ століття в Німеччині (М.Шелер, Г.Плеснер, А.Гелен, Е.Ротхаккер, М.Ландман та ін.).

30. Філософія неопозитивізму ХХ століття. Неопозитивізм про предмет і завдання філософії.
31. Аналітична філософія ХХ століття (Б.Рассел, Л.Вітгенштейн, К.Поппер, Т.Кун, І.Лакатос, П.Фейєрабенд).
32. М.Ф.Федоров про „філософію спільної справи”.
33. Російська релігійна філософія ХІХ – ХХ ст. (В.С. Соловйов, М.О. Лоський, М.О. Бердяєв, П.Флоренський, С.Булгаков, С.Л. Франк та ін.).
34. Російська філософія космізму К.Е.Ціолковський, О.Л.Чижевський.
35. Еволюція релігійної філософії у ХХ столітті. Неотомізм. Тейярдизм. Персоналізм.
36. Філософська герменевтика ХІХ – ХХ століття (В.Дільтей, М.Гайдеггер, Г.Гадамер).
37. Джерела, національні особливості та віхи розвитку філософської думки в Україні.
38. Філософсько-гуманістична думка в Україні другої половини ХУ – ХУІІ століття.
39. Петро Могила – богослов, філософ, просвітитель нації.
40. Філософська система Г. Сковороди.
41. Українська академічна філософія ХІХ – початку ХХ століття (О.Новицький, С.С.Гогоцький, П.Д.Юркевич, В.В.Зеньківський).
42. Д.Чижевський як історик української філософії.
43. Соціально-філософські погляди М.Драгоманова, І. Франка, Лесі Українки.
44. Філософія української національної ідеї в ХХ столітті (В.Липинський, Д.Донцов).
45. Філософський зміст категорії буття. Основні форми буття.
46. Проблема субстанції у філософії. Матеріалістичний і ідеалістичний монізм. Дуалізм. Плюралізм.
47. Матеріалізм та його історичні типи. Сучасні уявлення про матерію.
48. Рух як атрибут буття. Основні характеристики та форми руху. Рух і розвиток. Основні концепції розвитку.
49. Простір і час як форми буття. Субстанціональна і релятивістська концепції.
50. Антропосоціогенез. Єдність природного і соціального в людині. Тілесне і чуттєво-емоційне в людині.
51. Антидарвінізм і критика антропосоціогенезу. Ідеологічні і емпіричні аспекти.
52. Природа і суспільство.
53. Особливості постановки проблеми людини в західноєвропейській і в східній філософії.
54. Проблема сенсу життя, смерті та безсмертя людини.

55. Свобода як філософська проблема і життєва цінність. Багатовимірність свободи.
56. Свідомість як предмет філософського дослідження. Структура свідомості. Свідомість і духовне.
57. Свідоме, несвідоме і штучний інтелект.
58. Особа і суспільство. Унікальність і самоцінність особи. Феномени конформізму і нонконформізму.
59. Специфіка проблеми людини у філософії XX століття.
60. Індивідуальне і суспільне буття людини. Індивід, індивідуальність, особистість.
61. Суспільство як об'єктивна реальність. Сучасні філософсько-соціологічні концепції суспільства.
62. Єдність і багатоманітність історичного процесу.
63. Суспільне виробництво як соціально-філософська категорія. Матеріальне і духовне виробництво.
64. Свідомість і мова: філософські підходи до їх осмислення.
65. Поняття пізнання. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Основні гносеологічні концепції.
66. Діалектика чуттєвого і раціонального, дискурсивного й інтуїтивного в пізнанні.
67. Емпіричний і теоретичний рівні наукового дослідження.
68. Поняття науки. Основні пізнавальні та соціальні функції науки.
69. Основні форми наукового пізнання: факт, проблема, гіпотеза, концепція, теорія.
70. Проблема наукового методу і методології.
71. Соціально-етичні проблеми сучасної науки. Свобода наукового пошуку та соціальна відповідальність науковця.
72. Сцієнтизм та антисцієнтизм у філософії XX століття.
73. Філософські проблеми природознавства.
74. Філософські проблеми соціально-гуманітарних наук.
75. Творчість як філософська проблема. Види творчості. Структура творчого процесу. Творчий потенціал освіти.
76. Поняття істини. Істина як процес. Практика як критерій істини. Види практики.
77. Категоріальність філософського мислення. Основні категорії філософії.
78. Взаємоперехід кількісних і якісних змін – закон об'єктивної дійсності і пізнання.
79. Єдність і боротьба протилежностей як закон об'єктивної дійсності і пізнання.
80. Заперечення заперечення як закон об'єктивної дійсності і пізнання.
81. Культурно-світоглядні засади осмислення глобальних проблем сучасності.

82. Культура і цивілізація. Проблема перспективи людства.
83. Індустріальне суспільство і концепції технократичного романтизму.
84. Філософія і соціологія про демографічні проблеми сучасності.
85. Техногенні і етичні проблеми екологічної кризи.
86. Вчення про ноосферу. Ноосферна концепція В.І.Вернадського.
87. Поняття цінності. Типи ціннісних орієнтацій. Сучасні системи цінностей.
88. Соціальне передбачення і прогнозування майбутнього. Методи і типи прогнозів.

4.5 Комплекс завдань № 5 (доц. Повзло О.М.)

Варіант 5.1.

1. Чому К.Маркс вважав соціальний акт «споживання» початковою стадією «суспільного виробництва»?
2. Чому Г.Гегель в якості першої форми (ступіні) розвитку ідеї називає життя? Що таке життя за Г.Гегелем?
3. Чому З.Фрейд стверджував, що «в плані “творення” (тобто бога) є відсутнім намір зробити людину щасливою»? Зробіть аналіз по роботі З.Фрейда «Невдоволення в культурі».

Варіант 5.2.

1. У чому смисл теорії про апріорну основу наукових істин І.Канта?
2. Чому Ж.-Ж.Руссо сказав: «Та людина, яка заселила певний клаптик землі й проголосила: «Це моє!» та знайшла достатньо простодушних людей, які їй повірили, була дійсним засновником «громадянського суспільства»?
3. Розкрийте структуру філософії?

Варіант 5.3.

1. Проілюструйте декількома прикладами з історії природи й суспільства дію діалектичного закону про перехід кількісних змін у якісні.
2. Покажіть логічний зв'язок поняття, судження й умовиводу.
3. Як розуміти слова Ф.Ніцше про те, що «релігія є філософією пригноблених й ображених, слабких та людей, що знаходяться у постійному страху»?

Варіант 5.4.

1. Як філософською мовою пояснили б відому біблійну фразу: «с початку було Слово»?
2. Чим неофрейдизм відрізняється від концепції З.Фрейда?

3. Чому стверджують, що філософія – це мислення про мислення?

Варіант 5.5.

1. Чи змінили свої погляди неотомісти у порівнянні зі своїм вчителем Хомою Аквінським?

2. Чи є щось спільне між парами діалектичних категорій: з одного боку – сутність та явище, з іншого боку – форма та зміст?

3. «Тріумфальний розвиток західної цивілізації неухильно наближається до критичної межі». Поясніть цю фразу А.Печеї, виходячи із його роботи «Людські якості».

Варіант 5.6.

1. Як Ви розумієте наступну фразу: «вір, щоб розуміти – розумій, щоб вірити» (Августин). Чи не принижена тут філософія; якщо так, то чому?

2. Чому в рамках філософського типу світогляду починається розвиток цивілізації, суспільства, культури?

3. Наведіть який-небудь софізм (відомий у Давній Греції) і спробуйте його спростувати.

Варіант 5.7.

1. Як мовою теології називається «шкільна філософія»? Коли вона виникла і чим відрізняється від філософії?

2. Чим відрізняється етика Епікура від етики Будди? (наприклад, «гедонізм» від «аскетизму»).

3. Чим відрізняється тезис від антитезису і у чому їх методологічне значення?

Варіант 5.8.

1. Чому Ф.Бекон – емпірик, а Р.Декарт – раціоналіст?

2. Що таке «категоричний імператив» І.Канта? Яким чином людина може реалізувати себе у суспільстві?

3. У чому помилковість вислову А.Бернштейна: «Рух – усе, кінцева мета – ніщо»?

Варіант 5.9.

1. Чому Платон вважав, що філософи мають керувати державою?

2. Чому таке велике значення З.Фрейд надавав дії «несвідомого» у людині? Що таке сублимація?

3. Яке із визначень Р.Декарта про філософію є найбільш системним та цілісним? Чому?

Варіант 5.10.

1. Яким логічним шляхом Платон прийшов до об'єктивного іdealізму?
2. Чим, за Ф.Ніцше, відрізняється категорія «воля до життя» від категорії «воля до влади»?
3. «Скажи, хто твій друг, і я скажу, хто ти». При яких умовах застосування цього правила може привести до метафізичної однобічності?

Варіант 5.11.

1. Кому належить вислів: «Існувати – значить бути сприйманим»? Охарактеризуйте дану позицію.
2. Кому належить вислів: «Мислю – отже, існую»? Чому, на думку цього вченого, процес пізнання треба організовувати на математичному знанні?
3. Як називали перших давньогрецьких філософів і чому?

Варіант 5.12.

1. Чому у філософії Лао-цзи поняття «Дао» має подвійну структуру?
2. Чому раціоналістична західна філософія наприкінці XIX ст. стала перероджуватися на ірраціоналістичну? Назвіть типові для ірраціоналістичної філософії школи.
3. Чи є щось спільне між філософією Будди та філософією Сократа?

Варіант 5.13.

1. У чому особливості пізнавальних моделей й підходів на Заході: «S – 0» та Сході: «S – 0»?
2. Назвіть центральну категорію у соціальній філософії Конфуція?
3. Яке значення для науки і філософії Нового часу мав наступний вислів: «Знання – сила». Що розумілось під експериментом та дослідом у той далекий час?

Варіант 5.14.

1. Що таке «благородні істини» Будди? У чому полягає суб'єктивізм його системи?
2. Спробуйте указати джерело розвитку наступних процесів: а) запалення, б) дихання, в) рух планет навкруги сонця, г) рух м'язів, д) сприйняття нового художнього твору.
3. У чому сила й значення наступного твердження Аристотеля: «Платон мені друг, але істина дорожча»? У якому випадку застосував його Аристотель?

Варіант 5.15.

1. Чим був оригінальний Діоген Синопський?
2. Чому навчав давньоримський філософ Сенека та у чому була його трагедія?
3. Що таке судження з точки зору логіки Аристотеля? Які судження ми називаємо простими, а які складними, істинними та помилковими?

Варіант 5.16.

1. Яке місце у світогляді займає філософія?
2. Чому Гегель основним законом розвитку називав закон заперечення заперечення, а К.Маркс таким вважав закон єдності й боротьби протилежностей?
3. Що є кращим та більш корисним для розвитку знання: діалектика чи еклектика?

Варіант 5.17.

1. Які філософські системи й прийоми давньоіндійської йоги Ви можете назвати?
2. Чи була коли-небудь філософія чиеюсь служницею і чому?
3. Хто із давньогрецьких філософів розробляв теорії про незмінюваність світу, тотожність мислення й буття? Наведіть ці докази.

Варіант 5.18.

1. Дайте класифікацію наук за Ф.Беконем. У чому її особливість?
2. Що таке агностицизм і з якою філософською системою він пов'язаний у більшій мірі?
3. Що спільного між категоріями: з одного боку – джива і аджива, а з іншого боку – сансара і нірвана?

Варіант 5.19.

1. Що означає категорія «апорія»? Укажіть апорії, що заперечують логічну можливість руху. Значення апорій для розвитку логічного мислення?
2. Що таке даймоніон згідно Сократу? Які чесноти Сократ називав основними і чому?
3. Як Ви розумієте фразу Ф.Ніцше: «Стань тим, хто Ти є!»? Як це пов'язано з поняттям «надлюдини»?

Варіант 5. 20.

1. Які логічні закони сформулював та довів у формальній логіці Аристотель? Назвіть два принципи, у відповідності з якими, на думку Аристотеля, необхідно будувати наукові системи?

2. Що таке «тріада» Г.Гегеля? Проаналізуйте щодо цього структуру роботи Г.Гегеля «Енциклопедія філософських наук».

3. Кому належить фраза «Філософія є дочкою твого мислення, і ти повинен діяти!»? 1). Аристотель. 2). Августин. 3). Фома Аквінський.

4). Фіхте. Як Ви розумієте цей вислів?

Варіант 5. 21.

1. Проаналізуйте категорії «інь» та «ян». У чому їх діалектика? Яке відношення до цих категорій має поняття «дао»?

2. Якою є роль Києво-Могилянської академії у розвитку вітчизняної філософії?

3. К.Маркс писав: «У своєму раціональному вигляді діалектика уселяє буржуазії та її доктринерам-ідеологам лише злобу й жах, бо у позитивне розуміння існуючого вона включає й розуміння його заперечення». Гегель вважав, що «усе дійсне є розумним і усе розумне є дійсним». Проведіть філософський аналіз кожного з цих висловів та порівняйте їх один з одним за філософським змістом.

Варіант 5. 22.

1. Дайте діалектику категорій «брахма» та «атман». Назвіть перший філософський твір Давньої Індії ?

2. Поясніть фразу американських філософів-прагматиків: «Усе, що корисно – істина»?

3. Назвіть та проаналізуйте «правила для керівництва розуму», згідно Р.Декарта?

Варіант 5. 23.

1. Чим відрізняється періодизація історії К.Маркса від періодизації німецького історика О.Шпенглера?

2. Як ставився до техніки, організації, індустріалізації М.Бердяєв? Які праці він присвятив цим питанням?

3. Як Ви розумієте фразу: «Так за деревами неможна побачити самого лісу»? Дайте філософське пояснення.

Варіант 5. 24.

1. У чому полягає негативна суть «масової культури» для людини на відміну від класичної?

2. У чому істинність та помилковість теорії географічного детермінізму?

3. Розкрийте різницю між двома проханнями: 1. Розкажи мені зміст цього фільму. 2. Розкажи сутність (суть) фільму?

Варіант 5. 25.

1. Що означає, згідно І.Канту, категорія «річ у собі»? Чи може вона, за Кантом, стати «річчю для нас»?
2. Вираженням якої волі, на думку А.Шопенгауера, виступає світ і що треба робити людині, щоб позбутися страждання, стати щасливим?
3. Як Ви поясните вислів Ф.Енгельса: «Життя є способом існування білкових тіл»? На які наукові закони Енгельс спирався, коли давав це визначення?

Варіант 5. 26.

1. Поясніть, що таке стихійна діалектика? Назвіть представників.
2. Чому Сократ і Платон називали основною ідеєю – ідею прекрасного? Укажіть ступені пізнання прекрасного через діалог?
3. Поясніть вислів Геракліта: «Найпрекрасніша з мавп потворна, якщо порівняти її з людським поколінням»?

Варіант 5. 27.

1. Чому К.Маркс розчарувався в ідеалізмі Г.Гегеля і став матеріалістом?
2. Що є прогресивним в аналізі Аристотелем тіла та душі?
3. «Єдиною мудрістю, – за Гераклітом, – є знання думки, яка усім править». Дайте свою інтерпретацію цього вислову.

Варіант 5. 28.

1. Середньовічна філософія: проблема універсалій; відмінність номіналізму й реалізму?
2. Теорія держави за марксизмом. Чи зможе держава, на думку його представників, відмерти у майбутньому?
3. Кому належить фраза і дайте їй пояснення: «людина є тим, що повинно перевершити саму себе»? 1) Сократу, 2) Канту, 3) Фіхте, 4) Ніцше, 5) Фрейдю.

Варіант 5. 29.

1. Назвіть відомі для науки форми руху матерії? Розкрийте діалектику форм.
2. Чому у розумінні співвідношення форм руху необхідно критикувати дві метафізичні крайності: механіцизм та ідеалізм?
3. У чому діалектичний матеріалізм бачить єдність світу і чому? Обґрунтуйте.

Варіант 5. 30.

1. Як Ви поясните вислів Л.Фейєрбаха: «Філософія – мати наук. Перші природодослідники, як давнього так і нового часу, були філософами.»?

2. У чому суть соціального порядку згідно Конфуцію?
3. Як Ви проінтерпретуйте наступний вислів Л.Фейербаха: «Справжній філософ – це лікар, але такий, який не дозволяє своїм пацієнтам здогадатися, що він є їх лікарем, він при цьому обслуговує їх у відповідності до їх природи, тобто лікує їх, виходячи з них самих та через них самих»?

4.6 Комплекс завдань № 6 (доц. Тарадайко С.М.)

Кожний варіант складається з однієї теми, до якої студент складає план і розкриває в контрольній роботі кожне питання плану.

Варіант 6. 1.

Що таке філософія?

Варіант 6. 2.

Проблема трансценденції.

Варіант 6. 3.

Проблема «архе» в давньогрецькій філософії.

Варіант 6. 4.

Мілетська школа. Фалес, Анаксімен, Анаксимандр.

Варіант 6. 5.

Піфагор. Проблема «числа».

Варіант 6. 7.

Геракліт. Поняття «логоса».

Варіант 6. 8.

Демокріт. Поняття «атома».

Варіант 6. 9.

Парменід. Поняття «буття».

Варіант 6. 10.

Апорії Зенона.

Варіант 6. 11.

Софісти, Протагор, поворот до людини.

Варіант 6. 12.

Сократ. Життя і вчення.

Варіант 6. 13.

Платон. Вчення про ідеї

Варіант 6. 14.

Аристотель. Матерія та форма.

Варіант 6. 15.

Світогляд епохи елінізму.

Варіант 6. 16.

Школа стоїків і Епікур.

Варіант 6. 17.

Школа кініків. Діоген.

Варіант 6. 18.

Головні принципи вчення Конфуція.

Варіант 6. 19.

Головні принципи даосизму.

Варіант 6. 20.

Будизм як філософське віровчення.

Варіант 6. 21.

Світоглядні зміни Нового часу.

Варіант 6. 22.

Поняття «суб'єкта» й «об'єкта».

Варіант 6. 23.

Ф.Бекон і нові завдання філософії.

Варіант 6. 24.

Раціоналізм і емпіризм.

Варіант 6. 25.

Р.Декарт і проблема субстанції.

Варіант 6. 26.

Б.Спіноза і проблема свободи.

Варіант 6. 27.

Г.Ляйбніц і поняття «монади».

Варіант 6. 28.

Дж.Берклі й проблема реальності.

Варіант 6. 29.

І.Кант. «Явище» та «рiч як така».

Варіант 6. 30.

І.Кант і «категоричний імператив».

Варіант 6. 31.

Філософія Гегеля. Що таке діалектика?

Варіант 6. 32.

Класична й неklasична філософія.

Варіант 6. 33.

Л.Фейєрбах і нове розуміння людини.

Варіант 6. 35.

Проблема відчуження у К.Маркса.

Варіант 6. 36.

С.К'єркегор. «Абсурд» і «екзістенція».

Варіант 6. 37.

А.Шопенгауер і проблема «волі».

Варіант 6. 38.

Філософія Ніцше. «Бог помер» і «Над-людина»

Варіант 6. 39.

З.Фройд і проблема «несвідомого».

Варіант 6. 40.

Твір З.Фройд. «Я і Воно».

5 ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ З ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ»

1. Окресліть коло філософських проблем
2. Що становить предмет філософії?
3. Структура філософського знання.
4. Сформулюйте особливості філософського світогляду.
5. Наведіть приклади наявності міфологічного, релігійного і філософського у світогляді сучасної людини.
6. Філософія Стародавнього Сходу і Заходу
7. Наведіть особливості філософії Стародавнього Сходу (Індія, Китай).
8. Чим Брахман відрізняється від брахмана?
9. Що таке «Веди»?
10. Філософські основи йоги.
11. Яка ідея у буддизмі відкриває для людини можливість гармонії ще за життя
12. Назвіть основні поняття філософської школи Стародавнього Китаю даосизм.
13. Чому запропонована Конфуцієм модель суспільства була дуже своєчасною?
14. Чим пояснити безліч духовних практик на Сході?
15. Філософія античності
16. Охарактеризуйте світогляд ранньої античності.

17. Що символізувало зоряне небо в античній філософії.
 18. Подайте варіації розуміння людиною самої себе в античній філософії.
 19. Чи є антагоністичним розуміння матеріального і духовного в античній філософії?
 20. В чому полягає сутність стихійної діалектики (філософія Геракліта, Зенона, Сократа й Аристотеля)?
 21. Охарактеризуйте філософські погляди Демокріта.
 22. Принципові положення агностицизму?
 23. Охарактеризуйте світогляд античної класики.
 24. Чи погодитися Ви з Сократом, що іронія є формою філософії у її суб'єктивному відношенні до світу.
 25. Чому Сократ висміював софістів?
 26. Філософські погляди Епікура.
 27. Етичне вчення стоїків Стародавньої Греції та Риму.
 28. Відношення до соціуму у кініків.
 29. Як розуміли буття Демокріт і Платон?
- Філософія середньовіччя
30. В чому полягає логіка наступності між античною і середньовічною філософією?
 31. Патристика і схоластика як зміст середньовічної філософії.
 32. Постать Ансельма Кентерберійського у філософії середньовіччя
 33. Середньовічний реалізм і номіналізм.
 34. Філософія Відродження.
 35. Охарактеризуйте антропоцентричне мислення.
 36. Чим теїзм відрізняється від пантеїзму?
 37. Назвіть характерні риси епохи Відродження
 38. Філософія Нового часу і епохи Просвітництва.
 39. Як людина пізнає світ згідно з сенсуалізмом?
 40. Загальна характеристика філософії Нового часу (XVII ст.): специфіка, коло проблем, напрямки, представники.
 41. Емпіризм і раціоналізм. Що спільного, чим схожі ці напрямки філософствування.
 42. Назвіть особливості епохи і духу французької просвітництва. XIX-XX століття.
 43. Німецька класична філософія: І.Кант, Й.Фіхте, Г.Гегель.
 44. Марксизм. Діалектика як вчення про розвиток.

45. Некласична парадигма філософствування другої половини ХІХ ст.: зміст і характерні особливості (Ф.Ніцше, Л.Фейєрбах, К'єркегор).
46. Некласична філософія І половини ХХст. – феноменологія, герменевтика, прагматизм, екзистенціалізм.
47. Характерні риси української і російської філософій.
48. Сучасні тенденції в українській філософії.
49. Постмодерн: особливості філософської парадигми.

6. ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ОПАНУВАННЯ КУРСУ «ФІЛОСОФІЯ»

Основна література

1. Бондаревич І.М. Філософія: діалог мислителів, епох, цивілізацій / І.М. Бондаревич. – Запоріжжя, ЗНТУ, 2012. – 252 с.
2. Буслинський В.А. Основи філософських знань. Підручн. / В.А.Буслинський, П.І.Скрипка. – Львів: Новий Світ, 2010. – 352 с.
3. Воронкова В.Г. Філософія: Навч. пос./ Воронкова В.Г. – К.: Професіонал, 2004. – 464 с.
4. Вступ до філософії: Кредитно-модульний курс (навч.-метод. пос. для студ. заочників) / [Алексеева Л.О., Борисова З.О., Андреева Т.О., Івашук З.Р.; За ред. Л.М.Нікітіна]. – К.: Центр навч. літератури, 2008. – 256 с.
5. Жильсон Э. Философия в средние века / Э. Жильсон. – М. : Республика, 2010. – 678 с.
6. Кислюк К.В. Філософія. Модульний курс: навчальний посібник для студентів. – Х.: Торсінг плюс 2009. – 416с
7. Кремень В.Г. Філософія: Логос, Софія, Розум. Підручн. / В.Г.Кремень, В.В.Ільїн. – К.: Книга, 2007. – 432 с.
8. Нікітіна. Л.М. Вступ до філософії / Л.М. Нікітіна. – К. Центр. учбової літератури, 2008. – 256 с.
9. Пазенок В.С. Філософія. Навч. пос. / Пазенок В.С. – К.: Академвидав, 2008. – 280 с.
10. Причепій Є.М. Філософія: Підручн. / Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. – К.: Академвидав, 2009. – 592 с.
11. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: Підручник / В.Г. Кремень, В.В. Ільїн. – К: Книга, 2005. – 528с.

12. Філософія: навч посіб. / Л. В. Губерський, І. Ф. Надольний, В. П. Андрущенко та ін.; [за ред. І. Ф. Надольного] – 6.вид., виправ. і доп. – К. : Вікар, 2006. – 455 с.
13. Ярошевець В.І. Філософія як історія філософії. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 648с.
14. Ярошевець В. І. Історія філософії: від структуралізму до постмодернізму: підручник / В.І. Ярошевець. – К. : Знання України, 2004. – 214 с.

Додаткова література

1. Енциклопедія постмодернізму / За ред. Ч.Вінквіста та В.Тейлора. – К.: Основи, 2003.
2. Золоте слово. Хрестоматія літератури України–Русі епохи Середньовіччя IX–XV століть: У 2-х кн. – Кн. 1. / за ред. В. Яременка. – К. : Аконіт, 2002. – С. 161–168.
3. Історія філософії України: Хрестоматія: Навч. Посібник / [упор. М. Ф. Тарасенко, М. Ю. Русин, А. К. Бичко та ін.]. – К. : Либідь, 1993. – 560 с.
4. Камю А. Миф о Сизифе. Эссе об абсурде / пер. Руткевича в изд. Сумерки богов. – М. : Политиздат, 1989. – С. 256–398.
5. Карась А. Ф. Трансформація філософії під впливом сучасних викликів / А. Ф. Карась // Вісник Львівського ун-ту. – Сер. Філософські науки. – 2008. – Вип.11. – С. 38–46. – Бібліограф. : – С. 46.
6. Кримський С. Б. Місце пізнання в багатоманітності форм освоєння світу : [Текст] / С. Кримський // Філософсько-антропологічні читання'98 : зб. наук. праць. – К. : Стилос, 1999. – С. 53–64.
7. Кузанский Н. Об ученом незнании / Кузанский Н; [пер. с лат.]. – С. Пб. : Азбука, 2001. – 320 с.
8. Кьеркегор С. Болезнь к смерти. / С. Кьеркегор; [пер. с дат. Н.В. Исаевой, С.А. Исаева]. – М.: Академический Проект, 2012. – 157 с.
9. Кьеркегор С. Понятие страха / С. Кьеркегор; [пер. с дат. Н.В. Исаевой, С.А. Исаева]. – М.: Академический Проект, 2012. – 217 с.
10. Ле Гофф Ж. Средневековый мир воображаемого / Ж. Ле Гофф; [пер. с фр. Е. В. Морозовой]. – М. : Прогресс, 2001. – 439 с.
11. Лу Куань Юй. Даосская йога, алхимия и бессмертие / Юй Лу Куань; [пер. с англ., предисл. Е.А. Торчинова]. – СПб. : Орис, 1993 – 367 с.

12. Ніцше Ф. Так казав Заратустра [Текст] / Ф. Ніцше. Жадання влади / Ф. Ніцше; [пер. А. Онишко, П. Таращук]. – К. : Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2003. – 437 с.
13. Огородник І. В., Огородник В. В., Русин М. Ю., Віденко В. Ф. Філософська думка східних слов'ян: бібліографічний словник / наук. ред. Л. В.Губерського. – К. : Парламентське вид-во, 1999. – 328 с.
14. Радугин А. А. Хрестоматія по філософії: учебн. пособие / А. А. Радугин. – М. : Наука, 1998 – 432 с.
15. Секст Емпирик. Против логиков. – Кн. 2, [разд. V:] Существует ли доказательство? / Секст Эмпирик. Соч. в 2 т. – Т. 1. – М. : Мысль, 1975. – С. 215–243.
16. Тарадайко С. Перевертаючи навпаки / С. Тарадайко // Всесвіт. – 2011. – № 1–2. – С. 220–227.
17. Упанишады. / [пер. с санскрита, исслед. и коммент. А. Я. Сыркина]. – 2-е изд., доп. – М. : Восточная литература – 2000. – 783 с.
18. Федів Ю. О. Історія української філософії: навч. посіб. / Ю.О. Федів, Мозгова Н. Г. – К. : Україна, 2001. – 510 с.
19. Философия: Энциклопедический словарь / [под ред. А. А. Ивина]. – М. : Гардарики, 2004. – 1072 с.
20. Фихте Й. Г. О достоинстве человека / Й. Г. Фихте. – Соч. : В 2-х т. – СПб. : Мифрил, 1993. – Т.1. – 654 с. – С. 435–442
21. Філософія [Текст]: хрестоматія для практичної роботи студентів: у 3 ч. / уклад.: В. В. Хміль, А. М. Малівський, О. П. Варшавський; Дніпропетр. нац. ун-т залізн. трансп. ім. акад. В. Лазаряна. – Д.: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту залізн. трансп. ім. акад. В. Лазаряна, 2011. – Ч. 1. – 61 с.
22. Філософська думка в Україні: бібліогр. словник / авт. кол. : В. С. Горський, М. Л.Ткачук, В. М.Нічик та ін. – К.: Пульсари, 2002. – 244 с.
23. Хрестоматія по філософії: учеб. пособие / сост. П. В. Алексеев. – 3-е изд., перераб. и доп. – М. : Проспект, 2007. – 576 с.
24. Читанка з історії філософії : У 6 кн. / [під ред. Г. І. Волинки]. – К. : Дніпро, 1992. – Кн.1 : Філософія Стародавнього світу / [під ред. Г. І. Волинки]. – 207 с.
25. Чумарна М.І. Буття і небуття таємниці творення світу. 50 міфів народів світу. – Тернопіль. – Навчальна книга – Богдан, 2011. – 176 с.

Електронні ресурси

1. Демидов А.Б. Феномены человеческого бытия [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.psylib.org.ua/books/demid/index.html>.
2. Кремень В.Г. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: Підручник [Електронний ресурс] / В.Г.Кремень, В.В.Ільїн. – Режим доступу: <http://studentbooks.com.ua/content/view/1367/53/1/0/>
3. Мелешенко Ю.С. Современные споры о сущности философии [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://filosof.historic.ru/books/item/f00/s00/z0000004/st072.shtml>.
4. Осічнюк Ю.В. Філософія: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів [Електронний ресурс] / Ю.В.Осічнюк. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/15840720/filosofiya/filosofiya_-_osichnyuk_yuv.
5. Розов Н.С. Общества, микросистемы и цивилизации: синтез парадигм и структура истории [Електронний ресурс] / Н.С.Розов. – Режим доступу: <http://www.tuad.nsk.ru/~history/Author/Russ/R/RozovNS/forrach.htm>.
6. Столярчук О.С. Фрактальність та біфуркація людської історії [Електронний ресурс] / О.С.Столярчук. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/totallogy/2010_23/stolyr.htm.30/06/2011.
7. Традиции русской Ведической веры [електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.telegraph.ru/misc/legend/index.htm>.

7. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ»

А

Агностицизм – згідно з ним, не може бути остаточно вирішеним питання про первинність матеріального або ідеального (і матерія і дух визнаються першоджерелами світу в однаковій мірі).

Атман – суб'єктивна духовна сутність кожної людини, яка розуміється як індивідуальне, відчужене від буття мислення, самосвідомість.

Б

Брахман – об'єктивний принцип буття, розуміється як тотожність мислення і буття.

Брахмани – це збірка ведичних ритуалів, яку складав і вважав своїм привілеєм найвищий прошарок індійського суспільства – брахмани (ченці, служителі культу). Брахмани містять астрономічні відомості, години проведення ритуалу, фази Місяця і його положення, в їх текстах згадуються сузір'я і планети.

Буття – філософська категорія для позначення існування світу як реальності.

В

Виробництво – ключове поняття теорії К. Маркса, що пояснює походження суспільних явищ і відносин;

Воля – найголовніше поняття у філософії А. Шопенгауера, що визначає первинне й наймогутніше начало всього буття;

Воля до влади (над собою) – головне уявлення Ф. Ніцше про ключову рушійну силу людського життя й світобудови в цілому.

Г

Герменевтика – у первісному значенні – напрям наукової діяльності, пов'язаний з дослідженням, поясненням, тлумаченням філологічних, а також філософських, історичних і релігійних текстів. Основи герменевтики як загальної інтерпретації закладені протестантським теологом, філософом і філологом Ф. Шлейєрмахером. Вільгельм Дільтей розвивав герменевтику як методологічну основу гуманітарного знання, акцентуючи увагу на психологічному аспекті розуміння. Теоретичним фундаментом герменевтики кінця ХХ ст. стали твори Мартіна Гайдеггера, в яких герменевтика стає «здійсненням буття». Гайдеггер онтологізував герменевтику.

Гносеологія – це теорія пізнання; вона вивчає питання про природу, чинники та результати людської пізнавальної діяльності, умови створювання та ознаки достовірних знань, про умови та можливості їх практичного використання.

Д

Дао – це шлях речей, закон буття в китайській філософії.

Де – це сила, або запас «дао», який дістається кожній окремій речі, тобто її природний потенціал.

Деїзм – розповсюджена в Новий час позиція, згідно з якою Бог створив світ, надав йому власних законів і далі вже не втручається у його функціонування: творчі ідеї Бога в бутті світу набувають характеру необхідності, пізнання якої стає завданням людини.

Діалектика – наука про загальні закони зв'язку та розвитку як буття, так і мислення.

Е

Екзистенція – термін С.К'єркегора для позначення внутрішнього виміру людського існування.

Етика – наука про мораль, вчення про норми та засади людських взаємин.

З

Закон – філософська категорія, що відображає речі у їх стійких, необхідних і загальних зв'язках та відношеннях. Законом називають форму прояву необхідності у природі, об'єктивний, сталий, повторюваний тип зв'язку між процесами та явищами дійсності або всередині них. До виникнення науки закон розглядався переважно як юридичний закон або владна норма.

Здоровий глузд – панівний в Європі тип мислення за умов утвердження індивідуалізму та буржуазних суспільних стосунків: він ґрунтувався на «трьох китах»: а) на виключній довірі фактам («краще один раз побачити, ніж сто разів почути»); б) на чіткій, ясній та зрозумілій логіці; в) на культивуванні активності (за будь-яких обставин краще діяти).

Зміна – основний принцип буття в китайській філософії, механізм, що реалізує взаємопереходи речей.

І

Ідеалізм – вчення, яке визнає першість за свідомістю, духом, ідеєю, мисленням, за психічним, за суб'єктивним.

Ідея – (грецьк. *idéa*), форма існування явищ в подумках, об'єктивна реальність, що включає свідомість мети, проєкції подальшого пізнання і практичного перетворення світу. Поняття «ідеї» було висунуто ще в античності. Демокріт називав ідеї неподільними формами, атомами; для Платона ідеї – це ідеальна суть, позбавлена тілесності, що знаходиться поза конкретними речами і явищами. Ідеї складають особливий ідеальний світ.

К

Карма – закон віддяки, механізм здійснення Сансари.

Категоричний імператив – це моральний закон, який полягає в тому, щоб «ставитися завжди до людства як до мети, але ніколи не ставитися до нього тільки як до засобу».

Категорії – форми мислення, що відображають необхідні а загальні форми буття, а також «ступені» пізнавальної діяльності людини. Категорії відображають зовнішній зв'язок речей.

Космоцентризм – система філософських поглядів, що з'явилася в Стародавній Греції, за якою всі явища навколишнього світу розглядалися через призму Космосу.

Класичне мислення – мислення, що ґрунтується на первісних початкових зразках; тяжіє до раціональності, традиційності й домінування понятійного мислення.

Л

Логіка – одна із найдавніших філософських дисциплін; досліджує форми, закони та принципи правильного мислення.

Логос (грецьк. λόγος) – термін старогрецької філософії, що має декілька значень одночасно: «слово» (або «пропозиція», «вислів», «мова»), «сенс» (або «поняття», «думка», «підстава»), «вогонь», «порядок», «закон», «гармонія», «краса».

М

Матеріалізм – вчення про буття, що вирішує основне питання філософії на користь первинності матерії, природи, фізичного, об'єктивного і розглядає свідомість, дух, мислення, психічне, суб'єктивне як похідне від матеріального, як його властивість.

Матерія (лат. materia – речовина) – це безконечна безліч всіх об'єктів і систем, що існують в світі, субстрат будь-яких властивостей, зв'язків, стосунків і форм руху.

Метафізика – протилежний діалектиці філософський метод, який заперечує якісний саморозвиток буття.

Методологія – сукупність підходів, прийомів, засобів вирішення різноманітних практичних та пізнавальних проблем.

Міфологія – це форма та спосіб розуміння світу на ранніх стадіях розвитку людства, тип свідомості та мислення первісної людини.

Н

Натурфілософія – (від лат. natura – природа), вчення про природу, філософія природи, уможливує тлумачення природи, що розглядається цілісно.

Наука – це система знань про світ, форма та спосіб осмислювання реальності, коли розуміння світу здійснюється шляхом

отримання та теоретичної систематизації об'єктивних знань про дійсність.

Наука – це система форма та спосіб розуміння світу людиною шляхом отримання та теоретичної систематизації об'єктивних знань про світ.

Некласичне – ознака нового способу мислення, що відзначається критичним ставленням до «класичного», відмовою від штучної раціональності, зверненням до безпосередніх проявів життя.

Неотомізм – головний напрям неосхоластики, що вбачає у вченні Фоми Аквінського (1225–1274) найдосконаліше вираження «вічної філософії». Неотомізм претендує на універсалізм, на синтез віри і розуму, умогляду і емпірики, споглядальності та практицизму, індивідуалізму і соборності. Неотомізм один з найпоширеніших різновидів сучасного ідеалізму; офіційна філософія католицизму.

Ноосфера – сучасна стадія розвитку біосфери, пов'язана з появою в ній людства. Відповідно до теорії В.Вернадського, ноосфера є третьою у послідовності таких основних фаз розвитку Землі як утворення геосфери (неживої природи) та біосфери (живої природи). Так само, як біосфера утворюється взаємодією всіх організмів на Землі, ноосфера формується колективним інтелектом.

О

Об'єкт і суб'єкт – провідні категорії світоосмислення епохи Нового часу: об'єктом позначали частину (фрагмент) природи, на яку спрямовувалась активність суб'єкту (людини).

П

Позитивізм – парадигмальна гносео-методологічна установка, відповідно до якої позитивне знання може бути отримане як результат наукового пізнання. У філософії позитивізм – це етап в концепції розвитку людське мислення: теологічний (релігійний), метафізичний (філософський) та позитивний (науковий).

Поняття – це форма мислення, в якій відбиваються загальні, істотні сутнісні зв'язки і властивості предметів і явищ світу.

Постмодернізм – термін, що позначає структурно близькі явища світового суспільного буття другої половини ХХ століття; вживається для позначення як постнекласичного типу філософствування так і комплексу мистецьких стилів.

Принцип жень – засадничий принцип конфуціанства, за яким людяність – основна з усіх вимог, що виставляються людині

(допомагай іншим досягти того, чого б ти сам хотів досягти; чого не бажаєш собі, того не роби іншим).

Принцип природності – засадничий принцип даосизму – дотримуйся гармонії протилежностей і відпочивай в природній рівновазі.

Простір і час (за І. Кантом) – це апіорні форми чуттєвості. Почуттєві враження людини зв'язуються між собою за допомогою суджень, в основі яких лежать категорії, тобто «чисті логічні» форми, дані до всякого досвіду, тобто апіорі.

Протилежності – елементи, боки тенденції даної якості, що взаємно обумовлюють та взаємно заперечують одна одну у одному певному відношенні.

Протиріччя – зв'язок (єдність) двох протилежностей однієї якості.

Р

Раціональне – ключова прикмета класичного мислення, що тяжіє до логічної послідовності. Раціональне виявляється у принципі всеосяжної відповідності (знака – позначуваному, слова – речі, ціни – вартості, правила – дії тощо).

Релігія – специфічний спосіб розуміння людиною світу шляхом його подвоєння на «земний» і «божественний».

С

Сансара – це закон буття, космічний порядок. Тільки у духовному зростанні людина має можливість здолати безкінечне коло перероджень на Землі і рушити на нові щаблі існування духу.

Світогляд – стала система поглядів на світ, переконань, уявлень, вірувань людини, які визначають вибір нею певної життєвої позиції, ставлення до світу, до інших людей і до себе.

Софісти – термін, яким в Стародавній Греції позначали розумних, винахідливих, майстерних, знаючих людей, інколи вчителів мудрості і красномовства, що викладати своє мистецтво за гроші.

Стоїцизм – одна з головних шкіл філософії елінізму, що отримала свою назву від «живописної Стої» – афінського портика, де вона поміщалася.

Субстанція – одне із центральних понять новоевропейського світоосмислення, що позначало таку основу світу, яка пронизувала собою усі форми та явища дійсності, була самовладною та не потребувала для свого буття ніяких інших джерел або причин.

Відповідно до загальної спрямованістю філософських концепцій існує: одна С. (монізм), дві С. (дуалізм), декілька С. (плюралізм).

Судження – це така форма думки, у якій за допомогою зв'язку затверджується (чи заперечується) щось про що-небудь. До того чи іншого судження людина може прийти або шляхом безпосереднього спостереження якого-небудь факту, або опосередковано за допомогою умовивіду.

Схоластика – абстрактні, умоглядні міркування. Схоластичний реалізм це визнання об'єктивного існування загального поза речами. Схоластичний номіналізм – це філософський напрям, за яким загальні поняття (універсалії) є тільки наймення речей.

Сцієнтизм – глибоке переконання в можливості універсального застосування наукового підходу; точка зору, згідно з якою наука є найбільш авторитетним світоглядом, найціннішим з людських знань.

Т

Точка «Омега» – кінцева мета, власне, науковий еквівалент релігійного поняття «Бог». П.Тейяр де Шарден використовує його для позначення стану найбільш організованої комплексності, до якого еволюціонує Всесвіт.

Трансцендентальний (від лат. що переступає, вихідний за межі) – апріорні пізнавальні форми, що організують емпіричне пізнання.

Трансцендентний – позамежний відносно світу явищ, темна, для нас, безодня буття.

У

У-вей – важливий принцип старокитайської філософії, який нашою мовою звучить як зайва дія. Мається на увазі дія, що не відповідає загальній ході змін.

Умовивід – це форма думки у вигляді міркування, в процесі якого з одного чи декількох суджень, іменованих посилками, виводиться нове судження, що називається висновком.

Ф

Феноменологія – напрям філософських досліджень початку ХХ-го століття. Найвизначнішим представником феноменології був Едмунд Гуссерль. Термін «феноменологія» походить від грецьких слів *phainómenon*, яке означає «те, що з'являється» і *lógos* – вивчення. У викладі Гуссерля феноменологія в основному розглядає та вивчає структури свідомості й явища, які в ній відбуваються. Цей розгляд повинен відбуватися з точки зору «першої особи», але вивчаються

явища не так, як вони постають перед моєю свідомістю, а перед будь-якою свідомістю. Гуссерль вірив у те, що збудована таким чином наука про явища, феноменологія, може забезпечити міцну основу для усього людського знання включно із знанням науковим.

Філософія – це універсальний, в широкому сенсі вихідний, спосіб розуміння людиною світу та себе у світі; філософія це діалог, пошук і безкінечний політ думки.

Філософія історії – ставить граничні питання щодо історії людства: в якому стані історичного процесу розвитку людство перебуває, куди прямує історія, хто є її суб'єктом, чи існують закони людської історії?

Філософська антропологія – вивчає людину у всіх її можливих виявленнях та характеристиках (сутність людини, спосіб її буття).

Філософська категорія – форма мислення, яка відбиває граничні загальні закономірні зв'язки і характеристики явищ, що оформлені у визначеннях.

Ч

Чуттєвість – одне з основних понять, що протиставлені Л.Фейєрбахом суто раціональному розумінню людини.

8. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ»

На вивчення навчальної дисципліни «Філософія» відводиться 108 години / 3 кредити ECTS. У відповідності до навчальної програми з курсу «Філософія» обсяг навчального навантаження для самостійної роботи складає 98 годин для студентів заочного відділення.

Для студентів заочної форми навчання формою проміжного контролю є захист контрольної роботи та усне опитування на консультаціях. Підсумковий контроль успішності навчання проводиться у формі усного заліку.

У відповідності до Положення про кредитно-модульну технологію організації навчального процесу ЗНТУ, Закону України «Про освіту» та «Про вищу освіту», Постанови Кабінету Міністрів

України «Про затвердження Положення про державний вищий заклад освіти», наказів Міністра освіти України «Про затвердження Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах», «Про затвердження Програми дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України» й ін. – підсумкова оцінка є оцінкою, яка визначається шляхом переводу сумарної модульної оцінки, вираженої у 100-бальній шкалі, у традиційну академічну оцінку національної шкали («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», «незадовільно/з повторним курсом» для екзамену і «зараховано» та «не зараховано» для заліків) – за такою шкалою оцінювання академічних успіхів студента:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи) практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання знань студентів за національною шкалою оцінювання та ECTS

За шкалою ECTS	За 100-бальною шкалою	За національною шкалою	Визначення
A	90-100	відмінно	<i>відмінно</i> – відмінне виконання з незначною кількістю помилок
B	85-89	добре	<i>Дуже добре</i> – вище середнього рівня, але з деякими поширеними помилками
C	75-84	добре	<i>добре</i> – у цілому правильне виконання, але з помітними помилками
D	70-74	задовільно	<i>задовільно</i> – виконання у повному обсязі, але зі значною кількістю недоліків
E	60-69	задовільно	<i>достатньо</i> – виконання задовільняє мінімальним критеріям

FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	незадовільно – недостатньо: необхідно доопрацювати матеріал в повному обсязі
F	01 -34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу	незадовільно – необхідне повторне вивчення курсу